

Projektno učenje in učenje na podlagi nalog v predšolski vzgoji

Projektno učenje v predšolski vzgoji

METODOLOGIJA ZA VZGOJITELJE

Darja Antolin Drešar, Marta Licardo,
Nikolaja Golob in Ana Tina Jurgec (ur.)

Praga **2023**

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

©2023

Glavni urednici: Darja Antolin Drešar, Marta Licardo

Avtorji: Barbora Loudová Stralczyňská, Eva Koželuhová, Mária Vargová, Miriam Uhrinová, Zlatica Huľová, Jozef Benyak, Marta Licardo, Nikolaja Golob, Darja Antolin Drešar, Sabina Šinko, Ana Tina Jurgec, Barbora Jašková, Alena Pokorná, Jana Kvitová, Iva Pustková, Pavla Macháčová, Vendula Turnerová, Irena Hanyš Holémá, Tatiana Slotová, Eva Kostíková, Zuzana Šimová

Ta publikacija je nastala v okviru projekta „Learning by Doing – Attainment of Basic Competences in ECEC (ABC for kindergartens)” (2020-1-CZ01-KA201-078464).

Projekt je bil izveden ob finančni podpori Evropske unije.

Za vsebino publikacije odgovarja izključno avtorska ekipa.
Publikacija ne predstavlja stališč Evropske komisije in Evropska komisija ne odgovarja za uporabo vsebovanih informacij.

Izdal:

Nakladatelství Dr. Josef Raabe, s.r.o.
Husinecká 903/10, 130 00 Praha 3, Češka
www.raabe.cz, e-pošta: raabe@raabe.cz
leta 2023, 1. izd.

Priprava za tisk in grafično oblikovanje naslovnice: Magnus I, s.r.o.

ISBN 978-80-7496-525-8

KOORDINATOR PROJEKTA

RAABE

*Společně pro kvalitní
vzdělávání*

PROJEKTNÍ PARTNERJI

RAABE

Projektno učenje in učenje na podlagi
nalog v predšolski vzgoji –
smernice za strokovne delavce v vrtcih

Projektno učenje v predšolski vzgoji

METODOLOGIJA ZA VZGOJITELJE

Learning by Doing – Attainment of Basic Competences
in ECEC (ABC for Kindergartens)

RAABE

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Povzeto po publikaciji, ki je nastala v okviru projekta „Learning by Doing – Attainment of Basic Competences in ECEC (ABC for kindergartens)” (2020-1-CZ01-KA201-078464).

3. | Projektno učenje v predšolski vzgoji

Avtorji: Eva Koželuhová, Barbora Loudová Stralczynská, Mária Vargová, Miriam Uhrinová, Jozef Benyak

3.1 Izhodišče projektnega učenja

Projektno učenje ima na področju izobraževanja dolgo tradicijo. Prvič se je pojavilo v dvajsetih letih 20. stoletja v ZDA v povezavi z Johnom Deweyjem. Ugotovil je, da se otroci in učenci bolje učijo, če je njihovo znanje realno, smiselno, uporabno in povezano s praktičnim življenjem, ter na podlagi tega načela ustanovil tako imenovano »delovno šolo« (ang. *Work School*). Njena glavna značilnost je poudarek na otrokovi lastni aktivnosti in učenju iz lastnih, ne posredovanih, izkušenj. Priložnost, da se ukvarjajo s konkretnimi situacijami in problemi, vodi k večjemu zanimanju otrok, večji motivaciji za učenje in s tem k boljšim učnim rezultatom v primerjavi s tradicionalnimi načini izobraževanja. Pri tradicionalnem izobraževanju vzgojitelj otroku posreduje znanje, otrok pa je pasiven ali natančno sledi vzgojiteljevemu navodilom. Za reformno pedagogiko in alternativne pedagoške pristope pa je značilen pristop, ki poudarja otrokovo aktivnost. Deweyjeve zamisli je nato razvil njegov učenec William H. Kilpatrick, ki je leta 1918 objavil esej z naslovom »Projektna metoda« (ang. *Project Method*).

Projektno učenje velja za obliko situacijskega učenja in temelji na socialnokonstruktivističnem pojmovanju vzgojno-izobraževalnega procesa. Otroci se novega znanja in spretnosti učijo **tako, da razmišljajo, iščejo rešitve, uporabljajo svoje pretekle izkušnje** in poskušajo rešiti dejanski problem ali situacijo. Pri tem morajo uporabiti široko paleto svojega obstoječega znanja, s čimer se **združuje znanje iz različnih disciplin** in področij človeškega življenja. Zato se otroci ne učijo izoliranih stvari, temveč se uporablja multidisciplinarni in celostni pristop. Pridobljeno znanje ni površinsko, ampak poglobljeno. Otroci se učijo na logičen in smiseln način. Pri reševanju problema otroci uporabljajo svoje obstoječe znanje in spretnosti z različnih področij ter jih obogatijo z novimi. Otroci se učijo na podlagi **neposrednih izkušenj in ne** prek posrednika.

Projektno učenje je način učenja, pri katerem **otroci samostojno izvajajo zapleteno nalogo**, pri kateri **rešujejo določen problem, povezan z resničnim življenjem**. Projekt je torej usmerjen k določenemu cilju, na koncu projekta nastane določen **rezultat**. Ta je lahko v materialni obliki (npr. izdelek, predmet, knjiga itd.) ali nematerialni obliki (npr. gledališka predstava, izlet skupine itd.). Pri projektnem učenju otroci samostojno iščejo načine za rešitev zastavljenega problema, načrtujejo konkretne korake in si razdelijo naloge. Dejavnosti se torej ne izvajajo tako, da bi jih vzgojitelj vnaprej premišljeval in načrtoval. Pri projektnem učenju v vrtcu **lahko projekt nastane na pobudo vzgojitelja, otroka ali kot odziv na trenutno situacijo** (več v naslednjem poglavju).

V trenutni pedagoški praksi se včasih srečujemo z napačnim razumevanjem projektnega učenja. Nekateri vzgojitelji projektno učenje zamenjujejo s projektnim dnevom, ki je osredotočen na določeno temo (npr. dan Zemlje, dan mleka ...), pri čemer so vse dejavnosti in aktivnosti med dnevom prilagojene tej temi. Takšnega enodnevnega projekta, ki je podrobno izdelan na podlagi nalog in gradiv, ki jih zagotovijo vzgojitelji, ne moremo imenovati projektno učenje.

3.2 Vrste projektov

Projekti se lahko razlikujejo glede na **trajanje**; lahko trajajo **več mesecev** (dolgoročni), **tednov** (srednjeročni), **dni ali celo ur** (kratkoročni). V predšolskem obdobju so najprimernejši kratkoročni in srednjeročni projekti, saj bi otroci še vedno težko sledili dolgoročnim ciljem. V vrtcu so še posebej učinkoviti projekti, ki temeljijo na trenutni situaciji (npr. načrtovani izlet) in so precej kratkoročni. Vendar pa lahko kratkoročni projekt preraste v dolgoročni projekt, če se otroci zanimajo za tematiko in jo želijo nadaljevati.

Drug način strukturiranja projektov je povezan s **številom udeležencev**. Tu govorimo o **skupinskih** in **individualnih projektih**. Skupinski projekt se lahko izvaja na ravni celotne skupine predšolskih otrok ali pa vključuje le del skupine. Individualni projekt je projekt z enim otrokom.

Pri odločanju o vrsti projekta je pomembno upoštevati razvojni vidik. V zgodnjem otroštvu otroci še niso sposobni komunicirati, načrtovati, se pogajati in dovolj dobro razdeljevati vlog. Zato je za mlajše otroke primernejši individualni projekt ali projekt z manjšo skupino.

namig

Za mlajše otroke je najprimernejši kratkoročni projekt, ki temelji na trenutni situaciji ali dejavnosti, v katero je otrok že vključen. Če vzgojitelji sledijo interesom otrok, lahko uporabijo njihova vprašanja za lažje oblikovanje projekta (npr. izdelovanje zmajev, gradnja garaže za avtomobile itd.), projekt enega otroka pa lahko navdihne in pritegne druge otroke, da se mu pridružijo. Pri starejših otrocih ali v starostno mešanih skupinah lahko projekte izvaja celotna skupina.

3.3 Vzgojno-izobraževalne metode, ki se uporabljajo pri projektnem učenju

Pri projektnem učenju se uporabljajo tudi druge učne metode, bodisi besedne, demonstracijske, praktične za razvijanje spretnosti ali eksperimentalne. Osnova vsakega projekta je **dobro zastavljeno vprašanje ali dobro predstavljen problem**. Vprašanje mora biti otrokom razumljivo in sposobni morajo biti nanj odgovoriti, problem pa mora biti za otroke rešljiv in zanimiv. Hkrati jim mora omogočiti, da se naučijo nečesa novega, pomembnega.

Na začetku se vprašamo: »Kaj vemo? Kaj lahko storimo?«, čemur sledi »Kaj moramo vedeti in storiti?«. Uporabljamo verbalni metodi – **razpravo in možgansko nevihto** – ki otrokom omogočata, da pridejo do idej, jih popravljajo, iščejo različne rešitve in oblikujejo akcijske načrte. Od verbalnih metod lahko uporabimo

tudi delo z besedilom, pri čemer uporabljamo preproste zapise in diagrame, iz katerih otroci dobijo potrebne informacije.

Med ilustrativnimi metodami lahko uporabimo opazovanje (predmetov, pojavov) ali ogledovanje ilustracij, fotografij ali video prikazov. Med praktičnimi metodami, ki temeljijo na spretnostih, lahko uporabimo katero koli raziskovalno dejavnost, delo z orodji ali instrumenti (lepljenje, rezanje, konstruiranje itd.), pa tudi likovne in gibalne dejavnosti.

Metode so izbrane glede na problem, ki ga morajo otroci rešiti, in nobena ni uporabljena sama zase. Vsaka izbrana metoda mora otrokom pomagati pri oblikovanju rešitev, načrtovanju posameznih korakov, njihovem postopnem izvajanju in na koncu pri doseganju rezultatov projekta.

Priprava projekta

Najosnovnejše vprašanje, s katerim se srečujemo v praksi, je, kako učiti otroke s projektnim učenjem (PBL). Res je, da majhni otroci ne bodo zmogli sodelovati kot starejši, vendar so otroci v starostni skupini 4–5 let že dovolj pripravljeni na komunikacijo ter pridobivanje novega znanja in izkušenj. To je predpogoj za ustrezno uporabo projektnega učenja.

Projektno učenje ima **tri osnovne faze: pripravo in načrtovanje projekta (faza 1), izvajanje projekta z otroki, izvedbo projekta (faza 2) in refleksijo projekta (faza 3)**. Vse te faze imajo svoj pomen in posebnosti.

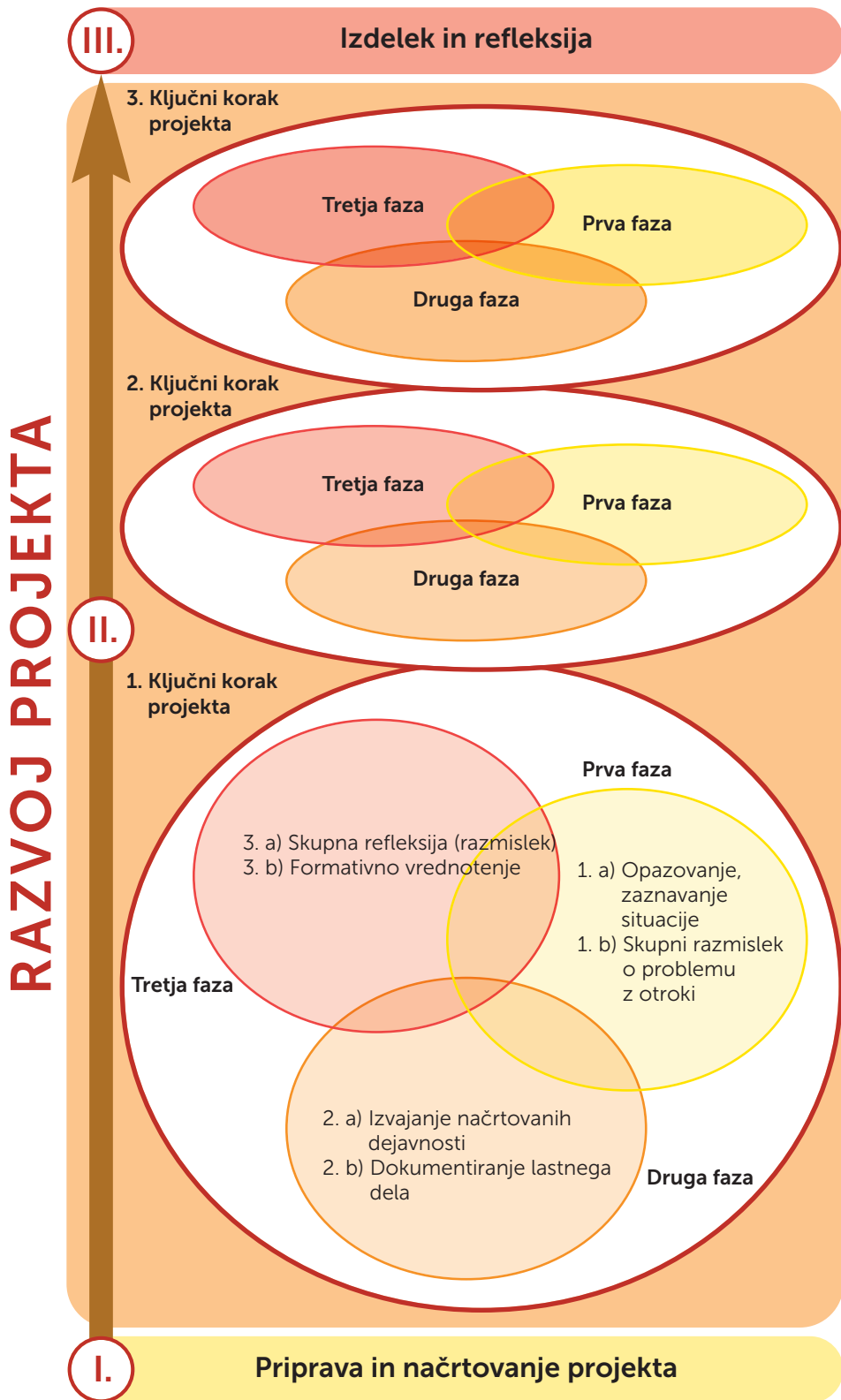
Pedagoška literatura navaja različne klasifikacije faz, pri čemer so nekatere faze razdeljene na še bolj specifične dele. Larmer in drugi (2015) na primer govorijo o štirih fazah projektnega dela:

- Prva faza: Začetek projekta;
- Druga faza: Poglobljanje znanja, razumevanja in spretnosti;
- Tretja faza: Razvoj izdelka, kritični pregled in refleksija;
- Četrta faza: Predstavitev izdelka.

Druga in tretja faza sta ločeni predvsem zato, ker se lahko starejši učenci že med projektnim delom odločijo, da potrebujejo več informacij, in se iz tretje faze premaknejo nazaj v drugo fazo ter nato ponovno nadaljujejo. V predšolskem obdobju zadostuje poznavanje treh faz.

Med projektom se tako vedno znova pojavlja več ključnih trenutkov, ki se ponavljajo v obliki spirale:

- 1. Opazovanje, zaznavanje situacije** (vzgojitelj sam, otroci skupaj z vzgojiteljem, otroci sami).
- 2. Razmišljanje o problemu skupaj z otroki – iskanje skupnega odgovora** ali odgovorov na vprašanje, povezano z doseganjem podcilja projekta, in oblikovanje skupne poti naprej (vzgojitelj kot spodbujevalec omogoča otrokom, da oblikujejo vprašanja, iščejo odgovore in rešitve).

Spiralni diagram časovnega poteka projekta

3. **Ukrepi** – izvajanje dejavnosti
4. **Dokumentiranje lastnega dela** (najbolje je, da otroci dokumentiranje opravijo čim bolj samostojno).
5. **Komunikacija** – reflektivna vprašanja ali vprašanja za vrednotenje z otroki
6. **Formativno vrednotenje** napredka faze projekta.

Projektno shemo lahko predstavimo kot spiralo – projekt poteka v ciklih, pri čemer se vsaka faza ponovi. Hkrati se skozi čas linearno razvija. Vzgojiteljeva naloga je, da otrokom omogoči, da se čim bolj „izrazijo“ v vseh fazah projekta - da dejavno in resnično sodelujejo pri razvoju projekta.

Prva faza – priprava

Na tej stopnji **se izbere tema** – pobudo lahko da vzgojitelj, trenutna situacija ali pa jo predlagajo otroci. V praksi se lahko zgodi, da se tema oblikuje v skupni razpravi z vzgojiteljem in otroki. Projektno učenje sloni na znanju, izkušnjah, spretnostih in veščinah za reševanje problema. Zelo pomembno je, da **je problem opredeljen že na začetku**. Če problem predlagajo otroci ali se pojavi v skupni razpravi z njimi, mora biti vzgojitelj pripravljen in fleksibilen. Organizacijo dneva mora prilagoditi tako, da ustvari ustrezne pogoje za natančnejšo opredelitev in opis problema ali teme.

V predlagani temi (problemu) bodo določeni **cilji, ki bodo** obogateni z **nalogami** in ustreznimi **viri**. Na podlagi opredelitve teme in zanimanja otrok bo predlagano časovno **obdobje za** njeno izvedbo – trajanje projekta. Vzgojitelj mora predstaviti osnovno temo, otroci pa jo morajo sprejeti. Ne smemo pozabiti na interese otrok, saj bodo sami odgovorni za to, kaj se bodo naučili v okviru projekta. Morda bo trajalo nekaj dni, da se seznanite s temo, in šele nato bo izstopila določena struktura projekta. Predlagane bodo metode dela, ki se lahko med izvajanjem prilagodijo ali spremenijo.

Dogovorjene ključne točke morajo biti za izvajalce zavezujoče, vendar jih lahko med projektom razširijo. Dobro je, da se vzgojitelj z otroki predhodno pogovori o postopku, da se skupaj dogovorijo o strategijah ali predlagajo možne alternative.

V projekt ni treba vključevati celotne skupine otrok. Sestava in velikost skupine vključenih otrok se lahko med projektom spremenita. V igralnici lahko hkrati poteka več projektov.

Tipične dejavnosti, značilne za prvo fazo:

- organiziran »vstopni dogodek«,
- oblikovano ključno vprašanje,
- pripravljen seznam vprašanj za otroke,
- obravnavani glavni izdelki,

- predlagan projektni načrt,
- začetek dela in beleženje prvih korakov,
- začetek iskanja, branja (listanje knjig, iskanje zanimivih dejstev s slikami, branje slik) ali drugačno pridobivanje primarnih informacij.

Začetek projekta mora biti **poseben dogodek**, da se pri otrocih vzbudi zanimanje za dejavnost. Za otroke v vrtcu se lahko ta začetek razdeli na več delov v več zaporednih dneh in ima lahko obliko: ekskurzije, ogleda videoposnetkov, filmov, zanimivega in provokativnega besedila, ki ga prebere vzgojitelj, razprave, intervjuja, resničnega ali izmišljenega dopisovanja itd. Izhodišče je lahko tudi izkustvo (nenačrtovane) situacije, ki otroke pritegne in lahko postane podlaga za nadaljnje raziskovanje problema in razvoj drugih delov projekta¹.

Ključno vprašanje je treba oblikovati po začetnem dogodku in ga oblikovati skupaj z otroki. Otroci so že na začetku vključeni v celotno pripravo in vodenje projekta. Namen tega vprašanja je pomoč otrokom, da se med **projektom** osredotočijo **na doseganje cilja**. Namenjeno je njihovi motivaciji.

Takoj po začetnem posebnem dogodku in oblikovanju ključnega vprašanja avtorji priporočajo, da skupaj napišemo **seznam vprašanj za otroke**: kaj o temi vemo in kaj bi radi vedeli. Če to počnejo prvič, jim lahko pomagamo s svojimi predlogi, jim damo čas za razmislek in vprašanja zapišemo z njihovimi besedami. Nato preučimo, kaj bo **glavni rezultat/izdelek** celotnega projekta. Podrobneje bomo opisali, kako naj bi bil videti, in skupaj bomo pripravili **delovni načrt za izvedbo** projekta.

Druga faza – izvajanje

Načrtovani model se uresničuje. Cilji, ki so bili zastavljeni na začetku projektnega učenja, se počasi začnejo izpolnjevati.

Vendar je zelo pomembno opozoriti, da se pogosto zgodi (zlasti, če temo predlaga vzgojitelj), da obstaja razlika med tem, kar načrtujemo, in tem, kako se bo to dejansko izvajalo. Zato je pomembno, da **ostanemo prilagodljivi**. Otroci so tisti, ki izvajajo projekt, zastavljeni cilji pa se pogosto ves čas dopolnjujejo.

V večini primerov je projektom, ki jih oblikujejo vzgojitelji, lažje slediti kot projektom, ki jih oblikujejo otroci, ali pa temeljijo na skupnem dialogu. Zaradi predlagane teme (problema) si lahko vzgojitelj vnaprej predstavlja, kaj bo treba zagotoviti med izvajanjem projekta. V primeru teme (problema), ki jo predlagajo otroci ali izhaja iz situacije, ki se je pojavila v igralnici, vzgojitelj deluje kot **spodbujevalec, ki otrokom pomaga** ugotoviti, kaj bodo morali storiti za izvedbo projekta. Vzgojitelj skupaj z otroki med dejanskim izvajanjem poišče druge cilje, ki jih morajo izpolniti, da bi projekt zaključili.

¹ Na primer naselitev roja čebel na šolskem vrtu, opazovanje čebelarjevega ulova in poznejši projekt na temo čebel z otroki, ki vključuje čebelarja in druge zunanje akterje, opazovanje čebel v naravoslovni ustanovi itd.

Dejansko izvajanje projekta je odvisno tudi od predhodnih izkušenj otrok s projektnim učenjem. Če je projektno učenje zanje novost, je treba čas nameniti razlagi, kaj je projektno učenje, kako deluje in kaj zahteva. Če imajo otroci že izkušnje s projektnim učenjem, je dobro, da se na začetku pogovorite o njihovih izkušnjah s projektnim učenjem, o tem, katere projekte so izvajali, kaj so se pri tem naučili in kako lahko svoje pretekle izkušnje uporabijo pri izvajanju trenutnega projekta.

V tej fazi otroci sodelujejo, rešujejo skupne problemske naloge, uporabljajo svojo ustvarjalnost in domišljijo, preizkušajo nove pristope, se zanašajo na raziskovalne dejavnosti itd.

Vloga vzgojitelja v tej fazi je, **da otrokom nudi podporo, jim pomaga najti odgovore na njihova radovedna vprašanja**, hkrati pa **jim pomaga razvijati kritično mišljenje** in druge kompetence za reševanje problemov.

Nekateri izkušeni vzgojitelji priporočajo oblikovanje »projektnega zidu«, na katerem lahko učenci skupaj objavljajo informacije, vprašanja, naloge in pravzaprav vse, kar med projektom najdejo, pridobijo, izumijo, oblikujejo ali naredijo.

namig

Tudi v tej fazi je zelo pomembno, da nadaljujemo z delom, ki odgovarja na zastavljena vprašanja, ki so jih otroci zastavili in zapisali skupaj z vzgojiteljem v prvi fazi (z uporabo slik in piktogramov). Med projektom se vzgojitelju lahko zdi, da mora otrokom pomagati. Eno od osnovnih načel pa je, da otroci pri projektnem učenju napredujejo v svojem tempu in v skladu s svojimi potrebami. Če je vzgojitelj preveč vpleten, otroci menijo, da vzgojitelj nadzoruje dejavnost. Hkrati pa mora vzgojitelj nuditi dovolj podpore in postavljati ustrezna vprašanja, da otroke napelje v smer, ki jo lahko izberejo pri projektu.

Med izvajanjem mora biti tudi faza, ko je treba preveriti, ali delo na projektu (na končnem izdelku) poteka v skladu s pričakovanji, načrtom. To lahko vključuje tudi preverjanje, ali končni izdelek ustreza zahtevanim standardom. Obstaja več pomembnih razlogov za uporabo konstruktivne kritike znotraj projektnega učenja:

- Otroci se tako naučijo samostojnega dela.
- Otrokom pomaga prepoznati merila za ustvarjanje kakovostnega končnega izdelka.
- Spodbuja kritično mišljenje, sodelovanje in komunikacijske spretnosti.

Ne smemo pozabiti na splošno oceno. Zlasti ocenjujemo, kako otroci pridobivajo ključne kompetence, ki jih ocenjujemo z opazovanjem in pogovorom. Zato je pomembno, da to upoštevamo med izvajanjem in smo pozorni na to, kako so otroci vključeni v rešitev in kako prispevajo k celotni rešitvi.

Tretja faza – refleksija

Zadnja faza predstavlja vrhunec prizadevanj vseh sodelujočih. Gre za **pomemben dogodek**, ki zahteva tudi ustrezen predstavitev. Običajno v prisotnosti staršev in drugih bližnjih. To je tudi čas, ko se morajo ozreti nazaj in razmisliti, kaj je bilo

dobro pri pripravi in izvajanju in iz česa so se največ naučili. Ugotoviti morajo tudi, s čim so imeli težave in kako so se z njimi spopadli. Pojasnijo postopek, ki so ga uporabili pri izvajanju projekta. Vzgojitelji vodijo otroke k samoocenjevanju in razmisleku o tem, kaj so se naučili pri projektu.

Glede na projekt se lahko rezultati predstavijo v obliki javnega nastopa s sodelovanjem občinstva. Lahko pa gre tudi za kratek videoposnetek, ki ga pripravijo otroci v sodelovanju z vzgojiteljem. Svoje rezultate lahko predstavijo tudi pisno, spet s pomočjo vzgojitelja. Menimo, da je najprimernejša javna predstavitev otrok v vrtcu, kjer otroci v prisotnosti staršev in drugih bližnjih sorodnikov spregovorijo o svojih novih izkušnjah in dejavnostih, ki so jim pomagale pridobiti novo znanje. Otroci naj sodelujejo tudi pri pripravi te predstavitve in pomagajo pri pripravi programa, dekoracij ali prigrizkov, če je to potrebno.

Po predstavitvi si je koristno še enkrat ogledati celoten proces projektne dela in njegove posamezne faze. Ocenite, kaj bi otroci lahko naredili bolje, vendar jih tudi pohvalite za dobro opravljeno delo in sodelovanje. Pomemben del te refleksije je, da vsakemu otroku omogočimo dovolj prostora za izražanje in tudi za **ovrednotenje naučenega** (ni nujno, da je to povezano samo s temo projekta). Vzgojitelj lahko otrokom pri samoocenjevanju pomaga z ustrezno oblikovanimi vprašanji (na primer: Kaj si naredil(a) ...? Kaj bi ti pomagalo ...?). Najpomembneje je, da dobite odgovor na ključno vprašanje. Ta dosežek je treba tudi ustrezno proslaviti. Poleg samoocene otrok vzgojitelj oceni tudi, v kolikšni meri so bili doseženi učni cilji v skladu s kurikularnimi dokumenti – katere kompetence so otroci uporabili in razvili, česa so se naučili, katera področja je treba še razviti?

3.4 Prednosti in težave pri uporabi projektnega učenja

Prednosti projektnega učenja

- Projektno učenje **naravno motivira** otroke, da **poskušajo** rešiti določen problem. To vodi v intenzivno učenje novega znanja in spretnosti.
- Učenje ne poteka v simuliranih situacijah ali ločeno od resničnosti, temveč je **neposredno povezano z nečim, kar je otroku blizu in pomembno**.
- Otrok naravno **pridobiva znanje z različnih področij**, uporablja se interdisciplinarni pristop.
- Pri projektne učenju se otrok nauči **reševati probleme, načrtovati in organizirati čas, sodelovati in komunicirati z drugimi ter biti odgovoren**. Ob tem razvija zaupanje v lastne sposobnosti in občutek lastne vrednosti, saj se zaveda, da na nek način prispeva k skupnemu dobremu.
- **Razvije se veliko kompetenc, ki so** bistvene za življenje v družbi in ki jih je težko razviti s tradicionalnim konceptom izobraževanja.
- Projektno učenje vzgojiteljem omogoča tudi uporabo ustvarjalnih načinov dela.

- Projektno učenje omogoča, da v učnem procesu poleg otrok in vzgojiteljev sodelujejo tudi **drugi partnerji**. To so lahko starši, stari starši, strokovnjaki na določenem področju (npr. čebelar, kamnosek, vrtnar) ali institucije. Otroci se lahko nanje obrnejo po pomoč in od njih dobijo informacije, ki jih potrebujejo. Pri projektu lahko dejavno sodelujejo tudi drugi ljudje, na primer tako, da otrokom pomagajo pri pripravi orodij, raziskovanju pojava itd.

Izzivi projektnega učenja

Vloga vzgojitelja

Vzgojitelj načrtuje učne dejavnosti na podlagi interesov in potreb otrok, mora jim znati in biti pripravljen prisluhni ter se znati in biti pripravljen ustrezno odzvati na njihove predloge. To pomeni, da vzgojitelji načrtujejo svoje delo na podlagi vsebinsko pedagoške analize in da dobro poznajo otroke. Na podlagi opazovanja njihovih interesov ali potreb prepoznajo možnosti za izvedbo projekta. Opustijo svojo tradicionalno vlogo vzgojitelja in prevzamejo vlogo svetovalca. **Vzgojitelj postane vodnik in svetovalec otrok, ki jih** spodbuja k samostojnosti, se odziva na njihove zamisli in je eden od članov »izvedbene ekipe«. Vzgojitelj ni tisti, ki mora vse podrobno premisliti, načrtovati, predstaviti otrokom in poskrbeti, da je cilj projekta dosežen. Njegova glavna naloga je pripraviti učno okolje, ki omogoča uporabo projektnega učenja in pomaga otrokom, da rešijo problem na lasten in izviren način.

Vzgojitelj mora prikazati operativni cilj, ki temelji na učnem načrtu, in ga otrokom predstaviti v obliki konkretnega problema, ki ga morajo rešiti. Dejavnosti reševanja problemov izpolnjujejo zastavljene učne cilje. Hkrati pa morajo otrokom omogočiti, da si prizadevajo za **lasten cilj**, ki je rezultat projekta.

Vzgojitelji se morajo odzivati na predloge otrok, biti **prilagodljivi**, odprti za različne možnosti in **jim nuditi podporo, ki jo otroci potrebujejo, hkrati pa morajo** poleg očitnega cilja (rezultata projekta) videti tudi izobraževalne cilje. **Vzgojitelj je v vlogi svetovalca in ne v vlogi** nadzornika.

To privede do temeljne spremembe – otrok je vključen v vodenje celotnega projekta skupaj z vzgojiteljem. Vloga vzgojitelja se lahko med projektom spreminja, in sicer od spodbujevalca do pomočnika, od pomočnika do strokovnjaka ali svetovalca.

Pri tem je treba opozoriti, da obstajajo vzgojitelji, ki ne marajo projektnega učenja. Raje imajo tradicionalni način poučevanja, pri katerem vzgojitelj nadzoruje vzgojno-izobraževalni proces ter vse skrbno pripravlja in načrtuje. Misel, da vzgojitelj nenadoma »situacije ne drži v svojih rokah«, da ne ve, kako se bo proces odvijal, jih lahko navdaja z veliko negotovostjo. Ne počutijo se dobro v vlogi navadnega člana ekipe.

Za te vzgojitelje bo morda koristno, če bodo na začetku projektnega učenja uporabili svojo navado načrtovanja, pri katerem bodo vnaprej razmislili o možnih al-

namig

namig

ternativah in se pripravili na to, kako bodo otroci verjetno rešili problem, katere ukrepe bo treba sprejeti in kakšna sredstva bodo na voljo. Tako bodo pripravljene na situacijo, v kateri bodo otroci predlagali možno rešitev. S pridobivanjem izkušenj bodo postopoma bolj zaupali v sposobnosti otrok in se bodo lahko umaknili od podrobne priprave.

Vloga otrok

Ključna oseba za uspešno uporabo projektne metode je otrok. Uporaba projektnega učenja pomeni, da se strinjate s tem, da je to projekt otrok – otroci se počutijo odgovorne in imajo ključno vlogo pri njegovem uspehu. V praksi to pomeni, da otrok sprejme cilj projekta za svojega (se z njim poistoveti) in se odloči, da ga bo uresničil. Prevzame odgovornost za izvajanje projekta, kar se kaže v načrtovanju posameznih korakov, razdelitvi vlog pri reševanju problema – kdo bo kaj zagotovil, kdo bo za kaj zadolžen. Nenehno spremlja potek rešitve in se odziva na nove situacije, uporablja ocenjevanje, razpravlja o možnih rešitvah, aktivno podaja predloge in se zavzema za njihovo podporo. V odnosu do vzgojitelja so v partnerskem položaju, vendar je v ospredju komunikacija med otroki, oseba vzgojitelja pa je bolj v ozadju.

Vloga vrtca

Za uporabo projektnega učenja je pomembno, da vrtec ustvari pogoje, ki vzgojiteljem omogočajo, da se ukvarjajo s temami, ki otroke zanimajo. Predvsem je to **kurikul**. Pri tem vzgojiteljev ne smemo preveč vezati in omejevati, na primer tako, da bi morali izvajati določeno izobraževalno temo ob določenem času. To mora biti **odprt in prilagodljiv dokument**, da lahko vzgojitelji upoštevajo interese in potrebe otrok. Drugič, gre za uporabo **partnerskega pristopa** med ustanovo in družino ter njeno odprtost do družbenega okolja, v katerem se nahaja (občina, ustanove in podjetja v skupnosti itd.).

Pred dodelitvijo projektne dejavnosti je treba **razmisliti o okolju, v katerem** bo potekalo projektno učenje. Ni treba pripraviti celovitega gradiva za določeno temo, temveč gre za pomožno in osnovno gradivo, ki je otrokom vedno na voljo in podpira njihovo ustvarjalnost. S tem mislimo na liste belega in barvnega papirja, ovojni papir, karton, barvice, krede, markerje, škarje, lepilo, različne štampiljke ... po možnosti na enem mestu v igralnici. To so lahko tudi različni letaki, časopisi, pa tudi slikovno gradivo, ki je namenjeno nadaljnji uporabi. Ne smemo pozabiti niti na naravne materiale. Razmislimo lahko tudi o dopolnitvi knjižničnega kotička z ustreznimi enciklopedijami in knjigami z različnimi vsebinami. Danes bi moral biti v igralnici že računalnik oziroma interaktivna tabla, tablični računalnik in tiskalnik (da lahko otroci najdejo kaj primernega na spletu oziroma izdelajo sami, tako da potrebni del tudi natisnejo). Uporabljeno gradivo mora biti nevtrarno, tako da otrokom ne vsiljujemo idej za določen projekt. Med dejanskim izvajanjem projekta lahko otroci prinesejo nekaj gradiva od doma ali za to prosijo vzgojitelja. Če se pojavijo težave pri pridobivanju gradiva, lahko predlagajo zamenjavo gradiva ali poiščejo način, kako ga pridobiti.

3.5 Primeri izvedenih projektov

Projekt, ki ga je predlagal vzgojitelj – Darilo za našo državo (Češka)

Projekt se izvaja v skupini otrok v starosti 4–6 let.

Podcilji:

- Spoznavanje države, v kateri otrok živi, in razvijanje pozitivnega odnosa do nje;
- pridobivanje osnovnega znanja o Češki in kraju, kjer otroci živijo;
- razvijanje sposobnosti sodelovanja in udeležbe;
- pridobivanje družbeno-kulturnih navad.

Ozadje: Bližal se je državni praznik ustanovitve republike. Vzgojitelji so v tej temi videli priložnost za razvijanje osnovnega znanja otrok o državi, v kateri živijo, in hkrati za oblikovanje njihovega odnosa do nje. Zato so se odločili, da bodo ob tej priložnosti z otroki pripravili darilo za državo, njihova ideja pa je bila očistiti javni park in poskrbeti za neposredno okolico vrtca. V jutranjem krogu so se vzgojitelji z otroki pogovarjali o prihajajočem prazniku, ki so jim ga predstavili kot praznovanje dneva rojstva naše države.

Ključno vprašanje – projektna pobuda: Kakšno darilo bi podarili naši državi?

Otroci so začeli snovati ideje (zapeli so pesmico, narisali sliko, izdelali voščilnico) in se nazadnje dogovorili, da bodo izdelali veliko voščilnico z željo in sliko na njej. Vzgojiteljica je menila, da takšna voščilnica ne bi šla v ovojnico in je zato ni mogoče poslati. **Kako želite, da voščilnica prispe tja, kamor je namenjena? In komu, saj naša država ni oseba, ampak smo to vsi mi?** Eden od dečkov je dejal, da bi lahko voščilnico odnesel neposredno predsedniku. Drugi otroci so bili navdušeni nad to idejo in dogovorili so se, da se bodo pripravili na obisk glavnega mesta Prage. Na podlagi začetne razprave je bilo oblikovano jedro projekta in njegovi rezultati.

Jedro projekta: izdelava skupne voščilnice in njena dostava v urad predsednika države.

Rezultat projekta: skupni izlet v Prago, vključno z obiskom Praškega gradu in drugih znamenitosti.

Vzgojitelji so otroke vprašali, kaj je **potrebno za dostavo voščilnice?** Otroci so začeli pripravljati načrt dejavnosti:

- Ugotoviti, kako priti v Prago.
- Ugotoviti, kako priti do Praškega gradu v Pragi.
- Skupaj izdelati voščilnico.

Vzgojiteljica je vprašala, **kdo jim lahko pri tem pomaga in kaj bodo potrebovali.** Otroci so predlagali, da bi vprašali starše, šli v knjižnico in si izposodili nekaj knjig

o Pragi ter si priskrbeli zemljevid. Razdelili so si naloge – kdor je lahko, je od doma prinesel slike ali gradivo o Pragi, Praškem gradu ali predsedniku. Vzgojiteljica je prinesla zemljevid in načrt javnega prevoza v Pragi. Vsak od otrok je narisal in si zamislil, kaj bi si želel, da bi država imela, iz posameznih želja pa je nastal skupni kolaž. Gradivo je bilo uporabljeno za pripravo razstave o Češki republiki. Začelo se je načrtovanje potovanja, otroci so pripravili zemljevid in načrt ter se skupaj z vzgojiteljico odločili, da se bodo vozili z vlakom in podzemno železnico. Načrtovali in sestavili so seznam stvari, ki jih bodo potrebovali (nahrbtnik, pijača, prigrizki itd.). Nekega dne so šli skupaj na postajo, da bi kupili vozovnice za vlak. Vzgojiteljica je otrokom predlagala, da bi lahko v Pragi obiskali nekaj zanimivih krajev. Otroci so začeli iskati zanimive kraje na slikovnih zemljevidih, ki so jih dobili od staršev, pogledali, kaj je v bližini Praškega gradu, in sestavili seznam znamenitosti, ki bi jih radi obiskali. Na dogovorjeni dan sta se dve babici otrok skupaj z otroki in njihovimi vzgojitelji odpravili v Prago. V predsednikovi pisarni so oddali voščilnico, nato pa so si ogledali nekaj znanih znamenitosti (katedrala sv. Vita, Zlata ulica in hrib Petřín).

Vrtec na obisku v uradu predsednika države

(vir: arhiv avtorja)

Refleksija: Otroci so zelo uživali pri delu na projektu, projekt jih je zanimal, obisk Prage pa so si zapomnili tudi po več letih. Nekaj tednov po obisku so otroci prejeli zahvalno pismo iz predsednikovega urada, kar je bilo za otroke nepričakovano presenečenje. Otroci so z zanimanjem spoznavali tudi Prago – vzgojiteljica jim je pripovedovala in brala legende (npr. o Zidu lakote, gradnji Karlovega mostu). Celoten projekt je trajal skoraj tri tedne. V prvi fazi je bil za vzgojitelje izziv opustiti prvotno zamisel (čiščenje parka) in tako sprejeti ta drzni načrt. Ob podpori staršev izvedba ni bila nerealna, zato so se strinjali in začeli pripravljati vse potrebno. Treba je bilo zagotoviti varnost, zato so družine otrok prosili, naj sodelujejo in jim pomagajo na poti v Prago. Po koncu projekta so vzgojitelji ugotovili, da so se otroci naučili veliko več, kot so sprva nameravali.

Kaj so se otroci naučili:

- Zapomnili so si ime glavnega mesta.
- Kdo je predsednik in kje ima sedež.

- Znali so poimenovati in prepoznati nekatere znane znamenitosti na sliki.
- Spoznali so češke državne simbole – grb, himno, trikoloro in kronske dragulje.
- Orientirali so se po načrtu javnega prevoza.
- Potovati z vlakom (kupiti vozovnico, obnašanje na vlaku, upoštevati varnost).
- Upoštevati pravila socialnega vedenja med obiskom zrcalnega labirinta.
- Samostojno poskrbeti za svoje stvari (nahrbtnik s prigrizki).
- Razvijali so govor, mišljenje, fine in grobe motorične sposobnosti.
- Razpravljati, predlagati in oblikovati preprost akcijski načrt.
- Prosit za pomoč starše.

Projekt, ki se odziva na trenutne razmere: Kostanjev mož in svet papirja (Slovaška)

Projekt so izvajali v skupini otrok v starosti 5–6 let.

Podcilji:

- Spoznavanje varstva narave in razvijanje pozitivnega odnosa do nje.
- Pridobivanje osnovnega znanja o skrbnem ravnanju s papirjem in odkrivanje možnosti njegove uporabe.
- Igrivo eksperimentiranje in hkrati razvijanje lastnih spretnosti, fine motorike in vizualne motorike.
- Razvijanje sodelovanja med otroki.
- Ustno komuniciranje o delu s papirjem ter ocenjevanje individualne in skupinske uspešnosti.

Ozadje: Učna priprava je bila osredotočena na ohranjanje narave. Maskota oddelka je bil Kostanjev mož. Vse šolsko leto jih je spremljal pri okoljski vzgoji. Ko so se pogovarjali o sekanju dreves v mestu in nato o predelavi lesa, so ugotovili, da je papir eden od izdelkov, ki nastanejo iz lesa. Otroke je ta tema zanimala. Iskali so različne vrste papirja in ga poskušali zložiti na čim manjše koščke. Ta dejavnost je postavila temelje za nov podprojekt – Kostanjev mož in svet papirja.

Ključno vprašanje – pobuda za projekt: Na katere načine lahko delamo s papirjem? Otroci so prišli na dan z idejami – lahko ga porišemo, pobarvamo, zlepimo, izrežemo, raztrgamo, prilepimo. Zamislil je bilo veliko. Pojavilo se je tudi vprašanje, kako nastane papir. Razprava je pokazala, da lahko papir tudi recikliramo in iz starega, rabljenega papirja naredimo novega. Otrokom je bilo to zelo všeč, zato so se odločili, da bodo tudi sami izdelali papir. Z vzgojiteljico so se dogovorili, da bodo proučili papir, in z njeno pomočjo so sestavili tabelo. Preizkušali so lastnosti papirja in vnašali rezultate v tabelo:

Papir	Risanje	Mečkanje	Lepljenje	Trganje	Zvijanje	Pretaganje	Rezanje
pisarniški							
časopisni							
risalni							
krep							
reciklirani							
tanka lepenka							
debela lepenka							

- da, enostavno,
- da, vendar težje,
- ne ali zelo težko.

Otroci so vnašali oznake v tabelo tako, da so vedeli, kaj beseda pomeni, npr. rezati s škarjami itd. Med vsemi vrstami papirja jih je najbolj zanimal časopisni papir. Pri raziskovanju je bilo z njim mogoče preprosto narediti vse. Zanimivo je bilo tudi to, da je bila vsaka stran časopisa drugačne barve. Dejali so, da jim je zlahka na voljo in da želijo z njim še naprej delati. Izdelovanje papirja jih je navdušilo in začeli so iskati, kaj bi se dalo iz njega izdelati. Odločili so se, da bodo iz papirja izdelali novo maskoto Kostanjevega moža. Zanimalo jih je tudi, kako se v tovarni izdeluje papir. Takoj so imeli ideje, kako priti do tovarne in s kom se povezati. Vrtec leži v mestu, kjer že več desetletij stoji tovarna papirja. Načrtovano je bilo jedro projekta in njegovi rezultati.

Jedro projekta: delo s papirjem in proizvodnja papirja.

Rezultat projekta: skupna ekskurzija v papirnico.

Vzgojiteljica je otroke vprašala, **kako naredimo papir**. Otroci so začeli načrtovati:

- Ugotoviti, kako izdelamo papir doma/v vrtcu.
- Ugotoviti, kaj lahko naredimo iz narejenega papirja in kako.
- Skupaj izdelati maskoto Kostanjevega moža.
- Načrtovati njihovo pot do tovarne in nazaj.

Vzgojiteljica je otrokom povedala zgodbo o deklici, ki je doma izdelovala papir, in ko ni vedela, kako kaj narediti, je prosila družino, naj ji pomaga. Vzgojiteljica je otroke vprašala, kaj je potrebno za izdelavo papirja, in otroci so predlagali, da bi doma pogledali v enciklopedije, s pomočjo staršev in starejših bratov in sester pa bi si ogledali slikovna navodila na spletu. Razdelili so si naloge, kdo se bo posvetil kateremu delu (izdelava papirja – pomožno slikovno gradivo, orodje za izdelavo papirja, izlet v tovarno). Spretni očetje so izdelali okvirje s sitom, otroci

so prinesli časopisni papir in v vrtcu našli tudi potrebno orodje za izdelavo papirja. Med seboj so ponovili , kako delati z uporabljenim materialom.

Za izdelavo papirja sta bila potrebna dva dneva. Otroci so papir natrgali v plastično posodo, ga prelili z vodo (najboljše razmerje je bilo približno 30 listov papirja in 20 litrov vode, kar so dobro premešali z rokami) in prvi dan pripravili mešanico. Drugi dan je vzgojiteljica ob pomoči otrok zmešala papir, da je nastala uporabna mešanica za nadaljevanje dela. Najprej so pripravljeno papirno maso položili in izdelek previdno odstranili, ko se je posušil. Vzgojiteljica in njena pomočnica sta nato papir zlikali in tako so v učilnici otroci imeli na voljo dodaten – svoj papir. Po začetnem delu z izdelavo lastnega papirja so začeli eksperimentirati z maso. Ugotovili so, da morajo, če želijo narediti večjo figuro, strukturo izdelati iz nečesa trdnjšega. V škatli za odpadke so med različnimi materiali našli žico in lesene palice. Z uporabo vrvi in s pomočjo vzgojiteljice je bila konstrukcija dokončana. Otroci so dodajali papirno maso in jo raztegovali v potrebne oblike figure Kostanjevega moža. Delo so opravljali izmenično. Po sušenju je bil Kostanjev mož dodelan z barvo.

*Delo s papirjem
(Vir: arhiv avtorja)*

Kostanjev mož

Medtem so otroci načrtovali pot do tovarne (na zemljevidu so označili, kje je postajališče javnega prevoza in koliko postaj je do tovarne). V tovarni so se naučili novih besed, kot so celuloza, papirna masa in za kaj se uporablja. S seboj so imeli svojo maskoto Kostanjevega moža in izlet so dokumentirali s fotografijami. Otroci so imeli številna vprašanja in bili presenečeni nad velikimi stroji. Naslednji dan so se s knjigami odpravili v mestni park in primerjali drevesa na slikah ter v resničnem življenju. S pomočjo vzgojiteljice so prepoznali imena dreves in se pogovarjali o ohranjanju narave. Čez nekaj dni jih je v vrtcu čakal velik sveženj različnih papirjev za delo. Svoje fotografije in delo so razstavili v vrtcu, ob koncu projekta pa so svoje ugotovitve predstavili staršem.

Kaj so se otroci naučili:

- Zapomnili so si imena vrst papirja.
- Naučili so se izdelovati papir.
- Sprejeli so drugačno vrsto recikliranja.
- Razvila se je sposobnost sodelovanja.
- Razvijali so fino in grobo motoriko.
- Znali so se orientirati po poteh javnega prevoza.
- Med ogledom tovarne so pazili na varnost.
- Za svoje osebne stvari so poskrbeli zunaj stavbe vrtca.
- Zaposlenim v tovarni so vprašanja zastavljali ločeno.

- Spoznali so nova imena dreves in se naučili, kako skrbeti zanje.
- Med predstavitvijo so razvijali svoje predstavitvene in komunikacijske spretnosti.
- Razvijali so digitalne in vizualne motorične spretnosti pri ustvarjanju fotografske dokumentacije ogleda.

Projekt, ki so ga predlagali otroci – Poroka (Češka)

Projekt se izvaja v oddelku predšolskih otrok v starosti 5–6 let in traja 1 teden.

Podcilji:

- Spoznavanje sorodstvenih vezi.
- Razvijanje pripadnosti, obzirnosti in medsebojne pomoči.
- Razvijanje sposobnosti sodelovanja in udeležbe.
- Pridobivanje družbeno-kulturnih navad.
- Razvoj finih motoričnih spretnosti.

Ozadje: Na začetku šolskega leta smo v oddelek uvedli tematski sklop Moja družina. Ko je vzgojiteljica otrokom pripovedovala o svoji družini, je omenila, da se bo kmalu poročila. Otroci so spontano odgovorili, da bi se tudi oni radi poročili. Vzgojiteljico so vprašali, kdo se bo poročil in s kom, in kaj če se kdo ne bo hotel poročiti? Otroci so predlagali, da se lahko poroči, kdor se želi poročiti, kdor pa se ne želi poročiti, bo gost na poroki. Vsi so se strinjali.

Ključno vprašanje – pobuda otrok za projekt: Ali lahko imamo poroko v vrtcu? Vzgojitelji so se strinjali in vprašali otroke, ali vedo, kako je videti takšna poroka in kaj je zanj potrebno. Otroci so začeli snovati ideje in tudi predlog za vključitev staršev – vsak otrok bi se doma pozanimal o poroki in o tem, kako je nastala njegova družina. Na podlagi teh informacij so otroci in njihovi vzgojitelji skupaj načrtovali, kaj morajo pripraviti in koga bodo prosili za pomoč.

Jedro projekta: otroška poroka v vrtcu.

Rezultat projekta: poročni obred v mestni hiši in poznejši poročni sprejem.

Načrt dejavnosti:

- Urediti prostor za obred – poskrbi vzgojitelj.
- Zagotoviti formalna oblačila – otroci prosijo starše.
- Priskrbeti poročno torto – otroci bodo prosili kuharja.
- Razporediti okraskov.
- Zagotoviti prstane, cvetje za nevesto in poročne zaobljube.
- Izbira poročne glasbe.

Postopoma so se začele pripravne. Datum slovesnosti je bil določen v dogovoru z mestno hišo. Otroci so se med seboj dogovorili, kdo bo imel kakšno vlogo. Otroci so kuharja povprašali o poročni torti, starši pa so obljubili, da bodo z otroki doma pripravili še prigrizke. V vrtcu so otroci začeli izdelovati rože iz papirja, zlagati prtičke, poslušati instrumentalne pesmi in izbirati glasbo. Razmišljali so o tem, kakšna bi morala biti poročna zaobljuba, in se pogovarjali o tem, kaj je v odnosih najpomembnejše, kako ravnati drug z drugim, da bo prijateljstvo trajalo. Vzgojitelji so zapisali rezultate njihove razprave. Zjutraj, na dan poroke, so otroci okrasili igralnico, se preoblekli v svečane obleke, ki so jih pripravili doma, in odšli v mestno hišo. Tam so si v parih izmenjali prstana in podpisali poročno zaobljubo. V vrtcu je potekalo poročno fotografiranje, rezanje torte in pogostitev.

Svatje v mestni hiši

(Foto: arhiv avtorja)

Refleksija: Otroci so bili ves teden zelo veseli in zatopljeni v izvajanje svojega projekta. V učilnici je bila pripravljena razstava poročnih fotografij staršev otrok. Nekateri pari so celo prišli na idejo, da pripravijo svoja vabila na poroko. Starše je zelo zanimalo tudi dogajanje v igralnici, vključili so se v priprave (urejanje prstanov, oblačil, pogostitev), nekateri so si vzeli dopust in si prišli ogledat poročno slovesnost v mestno hišo. Otroci so že tretje leto skupaj hodili v isto skupino, zato so se med seboj dobro poznali in oblikovani pari so se ujemali z njihovim prijateljstvom. Vzdušje v igralnici je bilo zelo pozitivno, otroci so si med seboj pomagali, bili so pozorni in skupina je bila povezana. Otroci so se pozneje pogosto spominjali svojega poročnega dne, ne le med šolskim letom. Vzgojitelji so priznali, da nikoli ne bi pomislili na pripravo takšnega dogodka in da so bili sprva zaskrbljeni, kako bo vse potekalo. Vendar je zanimanje otrok preseгло pričakovanja. Cenili so vpliv, ki ga je projekt imel na socialni razvoj otrok – razmišljanje o prijateljstvu, pomoči, podpori in odgovornosti se je odražalo v odnosih med otroki. Otroci so z veseljem sodelovali pri dejavnostih, za katere bi jih vzgojitelji težko motivirali (npr. dečki so izdelovali papirnate rože za svoje neveste).

Kaj so se otroci naučili:

- Začeli so razmišljati o tem, kako ravnamo z drugimi in kako pomembno je to.
- Spoznali so zgodovino svoje družine.
- Spoznali so pomembno stavbo mesta, v katerem živijo.
- Skupaj so se lahko pogovarjali, pogajali in načrtovali.
- Uspelo jim je dokončati začeto delo.

- Znali so prevzeti odgovornost za svoj del naloge.
- Razvili so se na področju govora, mišljenja, fine in grobe motorike.
- Naučili so se podpisovati.
- Znali so nadzorovati svoje vedenje (da med obredom ne motijo, počakajo, da pridejo na vrsto, sledijo navodilom).
- Naučili so se nekaterih elementov bontona (ponuditi in sprejeti roko, pomagati gospe do mize, pridržati vrata).

3.6 Povzetek

Projektno učenje ni izziv le za otroke, temveč tudi za vzgojitelje. Sodelovalno projektno učenje lahko navdihne otroke in preseneti vzgojitelje z njihovo ustvarjalnostjo. Vsak otrok je drugačen, ima drugačen nabor znanja in lahko s svojimi spoznanji obogati druge otroke. Njihovo delo lahko navdihuje druge. Zanimivo je opazovati miselne spodbude med otroki, vzajemno učenje, dopolnjevanje. V procesu lahko vidimo temelje sodelovanja – kooperativnega dela. Vemo, da so otroci radovedni že od malih nog. Zato mora biti učenje smiselno in vsak otrok mora čutiti svojo pomembnost pri projektne učenju.

Ta strategija otrokom omogoča, da se naučijo nekaj novega o svetu in sebi. Otroci sprašujejo, želijo vedeti več – spodbujamo zdravo otroško radovednost (učijo se postavljati vprašanja, vzpostavljati povezave). Pozitivno je, da se vzpostavijo odnosi z neposrednim socialnim okoljem in da otrok spozna tudi širše socialno okolje. Projektno učenje traja več tednov in ne le en dan, kot je to običajno pri običajnih dnevnih projektih. Ne gre za enkratno dejavnost. Dogajanje je poglobljeno, razvija otrokovo mišljenje, razvija otroka samega.

Projektno učenje otrokom omogoča, da razvijajo svoje sposobnosti odločanja in hkrati prevzemajo odgovornost za svoje odločitve. Prav tako jih vodi k razvijanju lastne samostojnosti v okviru socialne skupine otrok. Otroci se naučijo govoriti sami, oblikovati in spodbujati svoje zamisli, pa tudi prevzeti odgovornost zanje, zaznati in se odzvati na želje in potrebe drugih otrok in odraslih. V tem je moč in pomen metode projektne učenja, saj razvija prav tiste veščine, ki jih v današnji družbi primanjkuje mnogim otrokom in so ključne za vzgojo otrok v demokratični družbi.

Ključne besede: možganska nevihta, cilji, spodbujevalec, kurikulum, PBL, načrtovanje, predstavitev, projektno učenje, spiralni diagram, refleksija, delovna šola

3.7 Vprašanja za refleksijo vzgojiteljev o projektnem učenju

1. Ali problem, ki ga obravnavamo, zadeva resnično življenje otrok?
2. Ali je formulacija glavnega problema ali vprašanja jasna, rešljiva in zanimiva za otroke?
3. Ali situacije pripravljam tako, da lahko otroci samostojno razmišljajo, iščejo in predlagajo rešitve problemov ter uporabljajo svoje predhodne izkušnje?
4. Kako mi uspeva, da med projektom prepuščam odločitve otrokom?
5. Ali sem kot vzgojitelj res v vlogi svetovalca ali sem nagnjen k temu, da vse vodim in preveč nadzorujem potek projekta?
6. Ali ciljno usmerjeno podpiram in ustvarjam situacije, v katerih lahko otroci sporočajo svoje zamisli in mnenja ter s tem projekt nadaljujejo?
7. Ali se cilj projekta ujema s cilji iz kurikularnega dokumenta, ki usmerja vzgojno-izobraževalno delo v našem vrtcu?
8. Ali otrokom dovolim, da v projektu zasledujejo svoje cilje, ki so rezultati projekta?
9. Ali v projektu uporabljamo različne izobraževalne metode, da bi zadovoljili različne potrebe vseh otrok?
10. Ali v projekt vključujemo znanje z različnih področij?
11. Ali trenutni načrt projekta dovolj prilagajam otrokovim predhodnim izkušnjam s projektno metodo?
12. Ali jim pomagam, da se naučijo aktivno sodelovati pri načrtovanju projekta, spoštovati mnenja drugih otrok in odraslih ter poiskati skupne rešitve?
13. Ali ustvarjam pogoje, da imajo vsi otroci besedo in sodelujejo pri načrtovanju, izvajanju in razmišljanju v različnih delih in fazah projekta, pri različnih dejavnostih?
14. Ali deklicam in dečkom zagotavljam dovolj materiala in opreme za različne vrste dejavnosti in uresničevanje njihovih interesov?
15. Ali spremljam, da se otroci počutijo odgovorne za uspeh projekta?
16. Katere metode ocenjevanja je treba uporabiti pri projektnem učenju?
17. Kako mi uspe v vsaki fazi projekta sodelovati z drugimi vzgojitelji v skupini in vrtcu?
18. Ali smo skupaj z otroki razmišljali, da bi v projekt poleg otrok in vzgojiteljev v vrtcih vključili tudi druge osebe (npr. starše ali druge osebe in ustanove)?

| Terminološki slovar

adaptacija	prilagajanje novemu okolju ali družbeni skupini
alternativa	izbira, druga možnost
celostna vzgoja	pristop k vzgoji in izobraževanju otrok, ki si prizadeva za celosten in optimalen razvoj osebnosti
didaktična strategija	celovit sklop izobraževalnih metod ali pristopov, ki jih vzgojitelj izbere za doseganje izobraževalnih ciljev
dispozicija	dovzetnost, nagnjenje
fiziološki razvoj	naravni razvoj, ki ustreza zdravemu dozorevanju in rasti otroka
formativno vrednotenje	ocenjevanje otrokovega individualnega razvoja in napredka za podporo njegovega nadaljnega izobraževanja; formativno vrednotenje zagotavlja koristne informacije o otrokovem trenutnem stanju znanja in sposobnosti (pri predšolskih otrocih je to običajno izraženo ustno ali v pisni obliki s fotografijami)
inteligentnost	niz predispozicij za mišljenje, učenje in vedenje
interakcija	medsebojno učinkovanje posameznikov, skupin ali družb drug na drugega
internalizacija	ponotranjanje, prevzemanje in sprejemanje vrednot, norm, idej
intervencija	posredovanje, ukrepanje s ciljem pozitivno vplivati na določeno situacijo
kompetence	skupek znanja, spretnosti, sposobnosti, stališč in vrednot, ki omogočajo pravilno in učinkovito opravljanje izvajanje aktivnosti
koncept	pojem, model, predstava o nečem, osnovno stališče, vodilna ideja, miselni okvir
konstruktivizem	temelji na ideji, da se znanje pridobiva tako, da se ga gradi (povezovanje novega znanja s prejšnjim, ustvarjanje smiselnih struktur)
konverzacija	človeška komunikacija z medsebojno izmenjavo informacij, ki lahko poteka v živo z neposrednim stikom ali prek elektronskih medijev
koordinacija	medsebojno usklajevanje, postavitve na enako raven, optimalno sodelovanje

kreativnost	ali ustvarjalnost; sklop sposobnosti, ki nam omogočajo, da ustvarjamo ali uporabljamo stvari na edinstven način, sposobnost oblikovanja izvirnih ali neobičajnih idej
kritično mišljenje	prepoznavanje izhodišč ali predpostavk, ki oblikujejo naše misli in določajo naša dejanja; preverjanje, v kolikšni meri so ta izhodišča točna in veljavna; razmišljanje o lastnih mislih in odločitvah (intelektualnih, organizacijskih in osebnih) z različnih vidikov
motivacija	notranja ali zunanja sila, ki spodbuja organizem in usmerja naše vedenje in dejanja k doseganju zastavljenega cilja
motivacijski dejavnik	vir motivacije
motorične spretnosti	ločeni sklopi notranjih zahtev, ki jih ima organizem za izvajanje določenih gibalnih dejavnosti
območje proksimalnega razvoja	nanaša se na obdobje neposredno pred novo razvojno stopnjo, ko je organizem zelo občutljiv na nove dražljaje; prostor med stopnjo otrokovih trenutnih sposobnosti in tistim, kar je sposoben doseči ob pomoči izkušenejše osebe (na primer učitelja ali drugega otroka)
PBL	okrajšava za projektno učenje – vrsta izobraževalne dejavnosti, med katero otroci delajo na kompleksni nalogi, rešujejo določen problem iz resničnega življenja; rezultat projekta je določen izdelek (materialne ali nematerialne narave)
piktogram	grafični simbol, ki predstavlja pojem ali sporočilo
potencial	kognitivne, čustvene in praktične predispozicije, potrebne za doseganje nečesa
projekt	kompleksna, resnična in smiselna naloga (problem, tema), s katero se otrok poistoveti in prevzame odgovornost zanjo, njen rezultat pa je določen rezultat (izdelek)
refleksija	oziroma pregled; vrednotenje pravkar opravljenega s ciljem povzeti in povezati pridobljene izkušnje in informacije, da bi podprli nadaljnje poučevanje in usmerjanje dejavnosti
relevantnost	resnost, pomembnost, bistvenost

samopodoba	odnos ali stališče, ki ga ima posameznik do samega sebe
samorefleksija	vrednotenje lastnega vedenja, razmišljanje o sebi, svojih motivih, dejanjih; pogoj za razvoj odgovornosti
samoregulacija	spodobnost obvladovanja lastnih nagonov in impulzov v korist dolgoročnejših ciljev
socialna interakcija	proces vzajemnega vplivanja med posamezniki ali skupinami v interakciji
socialna komunikacija	prenos informacij med posamezniki; razumevanje in posredovanje pomena med posamezniki
socialno učenje	način pridobivanja vzorcev vedenja in primerne ravnanja v določeni družbeni situaciji, učenje družbenih vlog
spodbujevalec	podpornik, vodnik, pomaga nadzorovati proces
stimulacija	podpora, navdušenje, navdih, zunanja motivacija
TBL	okrajšava za učenje na podlagi nalog, učenje z dejavnostmi – poučevanje, ki temelji na opravljanju nalog
vzgojni cilji	načrtovane (ali pričakovane) spremembe pri otroku na področju vrednot in stališč

| Seznam literature in virov

Projektno učenje v predšolski vzgoji

- Barron, B. J., Schwartz, D. L., Vye, N. J., Moore, A., Petrosino, A., Zech, L., Bransford, J. D. (1998). Doing with : Lessons from research on problem- and project-based learning. *Journal of the learning sciences* 7(3–4), 271–311.
- Krajcik, J. S., Blumenfeld, P. C. (2006). Project-Based Learning. In: Sawyer, R. K (ed.) *The Cambridge handbook of learning science*. New York: Cambridge University Press. s. 317–334.
- Larmer, J., Mergendoller, J., Boss, S. 2015. *Setting the standard for project based learning: A Proven Approach to Rigorous Classroom Instruction*. Alexandria, VA: ASCD. 240 s. ISBN 978-141660334.
- Lev, S., Clark, A., Starley, E. (2020). *Implementing Project Based Learning in Early Childhood: Overcoming misconceptions and reaching success*. New York: Routledge. 270 s. ISBN 978-0429243332.
- Marconi, P., Cipriani, A., Valeriani, E. (1974). *I disegni di architettura dell'Archivio storico dell'Accademia di San Luca*. Roma: De Luca Editore.
- Šmelová, E., Prášilová, M. (2018). *Didaktika předškolního vzdělávání*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1302-4.

Praktiční příklady za projektno učení

- Hajdúková, V. a kol. (2008). Průvodce tvorbou školních vzdělávacích programů pro mateřské školy. In: Gmitrová, V. *Plánování vzdělávacích aktivit v mateřské škole*. Bratislava: MPC. s. 81–84. ISBN 978-80-8052-324-4.
- Kalhous, Z. a kol. (2009). *Školní didaktika*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-571-4.
- Kaslová, M. (2010). *Předmatické činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe. ISBN 978-80-86307-96-1.

Seznam revij

Naše škola, 2012/2013, číslo 1, ročník XVI. ISSN 1335-2733, s. 26.

Naše škola, 2012/2013, číslo 9–10, ročník XVI. ISSN 1335-2733, s. 28.

Naše škola, 2013/2014, číslo 7–8, ročník XVII. ISSN 1335-2733, s. 42.

Seznam spletnih strani

www.managementmania.sk/gramotnost/

www.minedu.sk

www.janzbojek.sk

www.fininfo.sk

<https://abc-kindergarten.eu>

Seznam dokumentov

Národní standard finanční gramotnosti, verze 1.1

Státní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Fotografije

Fotografije so nastale v partnerskih vrtcih v okviru projekta in so v publikaciji uporabljene v soglasju z zakonitimi zastopniki otrok.